

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Σεπτεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση C-54/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH

και

Bundesbaugesellschaft Berlin mbH,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 41 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray και L. Sevón, προέδρους τμήματος, K. N. Κακούρη, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (εισηγητή), H. Ragnemalm, M. Wathelet και R. Schintgen, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: G. Tesaurο

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH, εκπροσωπούμενη από τον Franz Günter Siebeck, δικηγόρο Μονάχου,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και τον Bernd Kloeke, Oberregierungsrat στο ίδιο υπουργείο,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Hendrik van Lier, νομικό σύμβουλο, και την Claudia Schmidt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH, της Γερμανικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιανουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Μαΐου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 5ης Φεβρουαρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Φεβρουαρίου 1996, η Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (ομο-

σπονδιακή επιτροπή εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, στο εξής: ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας), υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του άρθρου 41 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκλυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH (στο εξής: Dorsch Consult) και της Bundesbaugesellschaft Berlin mbH (στο εξής: αναθέτουσα αρχή) αναφορικά με διαδικασία συνάψεως δημόσιας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών.

3 Στις 28 Ιουνίου 1995, η αναθέτουσα αρχή δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* προκήρυξη διαγωνισμού σχετικά με σύμβαση παροχής υπηρεσιών αρχιτεκτόνων και πολιτικών μηχανικών. Στις 25 Αυγούστου 1995, η Dorsch Consult υπέβαλε την προσφορά της στην αναθέτουσα αρχή. Η αναθέτουσα αρχή, η οποία παρέλαβε 18 προσφορές, επέλεξε 7, μεταξύ των οποίων συγκαταλεγόταν η προσφορά της Dorsch Consult. Στις 30 Νοεμβρίου 1995 επιλέχθηκαν 2 εταιρίες, οι οποίες, μαζί με έναν αρχιτέκτονα, επρόκειτο να σχηματίσουν κοινοπραξία για την παροχή των υπηρεσιών που αποτελούσαν το αντικείμενο της συμβάσεως. Η σύμβαση υπογράφηκε στις 12 Ιανουαρίου 1996. Στις 25 Ιανουαρίου 1996, η Dorsch Consult πληροφορήθηκε ότι η προσφορά της δεν ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως.

4 Η Dorsch Consult, όταν πληροφορήθηκε ότι η αναθέτουσα αρχή δεν την είχε επιλέξει για την σύναψη της εν λόγω συμβάσεως, υπέβαλε, ήδη πριν από την επίσημη απόρριψη της προσφοράς της, στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Χωροταξίας, Δημοσίων Έργων και Πολεοδομίας, ως υπηρεσία αρμόδια για τον έλεγχο της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, αίτηση με την οποία ζητούσε τη διακοπή της διαδικασίας συνάψεως της συμβάσεως και την ανάθεση του έργου σε αυτήν. Κατά την άποψή της, η αναθέτουσα αρχή, συνάπτοντας τη σύμβαση με άλλη επιχείρηση, είχε παραβιάσει τόσο τις διατάξεις της οδηγίας 92/50 όσο και το άρθρο 57a, παράγραφος 1, του Haushaltsgrundsatzgesetzes (νόμου περί των αρχών που διέπουν τον προϋπολογισμό, στο εξής: HGrG). Με απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 1995, η αρμόδια για τον έλεγχο της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσία έκρινε ότι ήταν αναρμόδια επειδή, σύμφωνα με τα άρθρα 57a και 57b του HGrG, δεν είχε την εξουσία να ελέγχει τη σύναψη συμβάσεων που αφορούν υπηρεσίες.

- 5 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Dorsch Consult υπέβαλε, στις 27 Δεκεμβρίου 1995, στην ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας, αίτηση εκδόσεως αποφάσεως, υποστηρίζοντας ότι κακώς η αρμόδια για τον έλεγχο της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσία είχε θεωρήσει ότι ήταν αναρμόδια. Η Dorsch Consult διευκρίνισε ότι, στο μέτρο που η οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ 1989, L 395, σ. 33), δεν είχε μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο, οι διατάξεις της ετύγγαναν αμέσου εφαρμογής και έπρεπε να τηρούνται από τις αρμόδιες για τις προσφυγές αρχές.
- 6 Η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας διαπίστωσε ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν είχε ακόμα μεταφέρει την οδηγία 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο. Παρά την ύπαρξη της εγκυκλίου του ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομίας, της 11ης Ιουνίου 1993, η οποία ανέφερε ότι η οδηγία είχε απευθείας εφαρμογή και ότι έπρεπε να εφαρμόζεται από τη διοίκηση, η εγκύκλιος αυτή δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ορθή μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Κατά την ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας, το εθνικό δίκαιο δεν παρέχει στην ελεγκτική αρχή την εξουσία να ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Κατά τα λοιπά, ήταν απολύτως δυνατό να έχουν οι διατάξεις της οδηγίας 92/50 άμεσο αποτέλεσμα. Τέλος, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας διερωτάται αν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 41 της οδηγίας 92/50, η αρμοδιότητα των ελεγκτικών υπηρεσιών που έχουν ήδη συσταθεί καταλαμβάνει, επίσης, ευθέως τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.
- 7 Κατά συνέπεια, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 41 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, την έννοια ότι, από τις 30 Ιουνίου 1993, οι αρχές των κρατών μελών, οι οποίες, σύμφωνα με την οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, είναι αρμόδιες για τις προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 71/305/ΕΟΚ και 77/62/ΕΟΚ, είναι επίσης αρμόδιες για τις

προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, υπό την έννοια της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, οσάκις προβάλεται ο ισχυρισμός ότι υφίσταται παράβαση είτε του κοινοτικού δικαίου που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις είτε των εθνικών κανόνων που έχουν θεσπιστεί για τη μεταφορά του κοινοτικού δικαίου στο εσωτερικό δίκαιο;»

Επί του νομικού πλαισίου

8 Η οδηγία 92/50 σκοπεί στη ρύθμιση της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών και εφαρμόζεται στις συμβάσεις το ύψος των οποίων υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο. Όσον αφορά τη νομική προστασία, το άρθρο 41 προβλέπει τα εξής:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ (...) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

“1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε, όσον αφορά τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 71/305/ΕΟΚ, 77/62/ΕΟΚ και 92/50/ΕΟΚ, οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών να υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατό ταχύτερων προσφυγών, σύμφωνα με τους όρους που τίθενται στα ακόλουθα άρθρα καθώς και, ιδίως, στο άρθρο 2, παράγραφος 7, στην περίπτωση όπου οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ή τους εθνικούς κανόνες που θέτουν σε εφαρμογή την κοινοτική νομοθεσία.”»

9 Σύμφωνα με το άρθρο της 44, παράγραφος 1, η οδηγία 92/50 έπρεπε να μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών πριν από την 1η Ιουλίου 1993.

10 Το άρθρο 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Όταν οι υπεύθυνες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές δεν είναι δικαστικές, οι αποφάσεις τους πρέπει πάντοτε να αιτιολογούνται γραπτώς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει επίσης να θεσπίζονται διατάξεις που να εγγυώνται την ύπαρξη διαδικασιών με τις οποίες κάθε μέτρο της βασικής αρμόδιας αρχής που εικάζεται ότι είναι παράνομο ή κάθε εικαζόμενη παράλειψή της κατά την εκτέλεση των εξουσιών που της έχουν ανατεθεί, να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον άλλης αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης και είναι ανεξάρτητη από την αναθέτουσα αρχή και τη βασική αρχή.

Ο διορισμός και η λήξη της θητείας των μελών αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται στους δικαστές, όσον αφορά την υπεύθυνη για το διορισμό τους αρχή, τη διάρκεια της θητείας τους και τη δυνατότητα ανάκλησής τους. Τουλάχιστον ο πρόεδρος αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να έχει τα ίδια νομικά και επαγγελματικά προσόντα με έναν δικαστή. Η ανεξάρτητη αρχή λαμβάνει τις αποφάσεις της μετά τη διεξαγωγή διαδικασίας κατ' αντιμωλία, οι δε αποφάσεις αυτές έχουν, με τα μέσα που καθορίζει κάθε κράτος μέλος, δεσμευτικά νομικά αποτελέσματα.»

11 Η οδηγία 89/665 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με τον νόμο της 26ης Νοεμβρίου 1993 (*BGBI.* I σ. 1928), ο οποίος συμπλήρωσε τον HGrG, προσθέτοντας σ' αυτόν τα άρθρα 57a έως 57c.

12 Το άρθρο 57a, παράγραφος 1, του HGrG ορίζει τα εξής:

«Προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις οδηγίες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ρυθμίζει, μέσω της εκδόσεως κανονιστικής αποφάσεως και με τη σύμφωνη γνώμη της Bundesrat (ομοσπονδιακής Άνω Βουλής), τη σύναψη των συμβάσεων κρατικών προμηθειών, των συμβάσεων δημοσίων έργων και των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, καθώς και τους διαγωνισμούς που σκοπούν στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών (...)

- 13 Το άρθρο 57b, παράγραφος 1, του HGrG προβλέπει τον έλεγχο των διαδικασιών συνάψεως των συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων καθώς και των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 57a, παράγραφος 1, από ελεγκτικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση θεσπίζει, με τη μορφή κανονιστικών αποφάσεων και με τη σύμφωνη γνώμη της Bundesrat, τις διατάξεις που διέπουν την αρμοδιότητα των εν λόγω ελεγκτικών υπηρεσιών. Κατά την παράγραφο 3 της διατάξεως αυτής, η ελεγκτική υπηρεσία οφείλει να κινεί διαδικασία ελέγχου εφόσον υπάρχουν στοιχεία βάσει των οποίων πιθανολογείται η παραβίαση των διατάξεων που αφορούν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων δυνάμει κανονιστικής απόφασεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 57a. Η ελεγκτική υπηρεσία υποχρεούται να κινεί την εν λόγω διαδικασία, μεταξύ άλλων, οσάκις κάποιος που έχει ή είχε συμφέρον για τη σύναψη δεδομένης συμβάσεως προβάλλει παραβίαση των προαναφερθεισών διατάξεων.
- 14 Κατά το άρθρο 57b, παράγραφος 4, του HGrG, η ελεγκτική υπηρεσία ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 57a. Η εν λόγω υπηρεσία μπορεί να υποχρεώσει την αναθέτουσα αρχή να ακυρώσει τα παράνομα μέτρα ή τις παράνομες αποφάσεις που έχει λάβει ή να λάβει νόμιμα μέτρα ή νόμιμες αποφάσεις. Επιπλέον, η εν λόγω υπηρεσία μπορεί να αναστείλει προσωρινά τη διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως. Βάσει του άρθρου 57b, παράγραφος 5, η ελεγκτική υπηρεσία μπορεί να απαιτήσει από την αναθέτουσα αρχή τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την επιτυχή εκπλήρωση της αποστολής της. Η παράγραφος 6 ορίζει ότι, σε περίπτωση παραβιάσεως των διατάξεων που έχουν εφαρμογή στον τομέα της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, οι αγωγές αποζημιώσεως πρέπει να ασκούνται ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων.
- 15 Το άρθρο 57c, παράγραφος 1, του HGrG ορίζει ότι τόσο η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και οι επιμέρους κυβερνήσεις των ομοσπόνδων κρατών οφείλουν να συστήσουν αντίστοιχες επιτροπές εποπτείας, ασκούσες τη δραστηριότητά τους με ανεξαρτησία και με δική τους ευθύνη, για την εποπτεία των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων στους οικείους τομείς. Σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως 4 της διατάξεως αυτής, οι επιτροπές εποπτείας συνεδριάζουν σε τμήματα που συγκροτούνται από έναν πρόεδρο, ένα τακτικό πάρεδρο μέλος και ένα άμισθο πάρεδρο μέλος. Τα μέλη αυτά είναι ανεξάρτητα και υπόκεινται μόνο στον νόμο. Ο πρόεδρος και ένας από τους παρέδρους πρέπει να είναι δημόσιοι λειτουργοί. Όσον αφορά την ακύρωση ή την ανάκληση του διορισμού τους, καθώς και την ανεξαρτησία και τη δυνατότητα παύσεώς τους, εφαρμόζονται κατ' αναλογία διάφορες διατάξεις του Richter-

gesetz (νόμου περί δικαστικών λειτουργιών). Όσον αφορά την ακύρωση ή την ανάκληση του διορισμού των άμισθων μελών, εφαρμόζονται, επίσης κατ' αναλογία, ορισμένες διατάξεις του νόμου περί δικαστικών λειτουργιών. Επιπλέον, ο διορισμός άμισθου μέλους ακυρώνεται σε περίπτωση σοβαρής παραβάσεως των υποχρεώσεών του. Η διάρκεια της θητείας των άμισθων μελών της επιτροπής εποπτείας είναι πέντε ετών.

- 16 Σύμφωνα με την παράγραφο 5, η επιτροπή εποπτείας ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεων των ελεγκτικών υπηρεσιών, όχι όμως την εκ μέρους τους εκτίμηση των πραγματικών περιστάσεων. Εάν η επιτροπή εποπτείας βρει παράνομη μια απόφαση, υποχρεώνει την ελεγκτική υπηρεσία να εκδώσει νέα απόφαση λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της. Σύμφωνα με το άρθρο 57c, παράγραφος 6, του HGrG, στην επιτροπή εποπτείας μπορεί να προσφύγει, εντός προθεσμίας τεσσάρων εβδομάδων από της εκδόσεως της αποφάσεως της ελεγκτικής υπηρεσίας, οποιοσδήποτε προβάλλει παραβίαση των διατάξεων που αφορούν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων.
- 17 Με το άρθρο 57c, παράγραφος 7, του HGrG ιδρύεται μια ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας. Τακτικά μέλη της είναι ο πρόεδρος και ορισμένοι από τους παρόδρους των δικαστικών σχηματισμών της Bundeskartellamt (ομοσπονδιακής υπηρεσίας για τον έλεγχο των συμπράξεων). Ο πρόεδρος της Bundeskartellamt ρυθμίζει τη σύνθεση της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας καθώς και τη συγκρότηση και τη σύνθεση των τμημάτων. Διορίζει τους άμισθους παρόδρους και τους αναπληρωτές τους κατόπιν προτάσεως των επαγγελματιών οργανώσεων δημοσίου δικαίου. Επιπλέον, ο πρόεδρος της Bundeskartellamt ασκεί τον ιεραρχικό έλεγχο κατ' εντολήν της Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως. Η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων έχει δικό της εσωτερικό κανονισμό.
- 18 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 57a του HGrG, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση εξέδωσε κανονιστική απόφαση σχετικά με τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, η εν λόγω κανονιστική απόφαση έχει εφαρμογή μόνο στις συμβάσεις κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων και όχι στις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Μέχρι σήμερα, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει μεταφέρει την οδηγία 92/50 στο εσωτερικό της δίκαιο.

19 Κατ' εφαρμογήν των άρθρων 57b και 57c του HGtG, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση εξέδωσε κανονιστική απόφαση σχετικά με τη διαδικασία ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων (BGBl. I 1994, σ. 324). Το άρθρο 2, παράγραφος 3, της εν λόγω κανονιστικής αποφάσεως προβλέπει τα εξής:

«Η απόφαση της ελεγκτικής υπηρεσίας σχετικά με την αναθέτουσα αρχή πρέπει να είναι έγγραφη και αιτιολογημένη και να κοινοποιείται πάραυτα στην αναθέτουσα αρχή. Η ελεγκτική υπηρεσία διαβιβάζει αμελλητί το κείμενο της αποφάσεώς της σε οποιονδήποτε ο οποίος προέβαλε παραβίαση των διατάξεων περί της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, εφιστά την προσοχή του προσώπου αυτού στη δυνατότητά του να προσφύγει ενώπιον της επιτροπής εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων εντός προθεσμίας τεσσάρων εβδομάδων και του υποδεικνύει την αρμόδια επιτροπή εποπτείας.»

20 Το άρθρο 3 προβλέπει τα ακόλουθα:

- «1) Η διαδικασία ενώπιον της επιτροπής εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων διέπεται, στο πλαίσιο του άρθρου 57c του νόμου περί των αρχών που διέπουν τον προϋπολογισμό και της παρούσας κανονιστικής αποφάσεως, από τον εσωτερικό κανονισμό της εν λόγω επιτροπής.
- 2) Η επιτροπή εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων υποχρεούται, σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να υποβάλλει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, οσάκις θεωρεί ότι, προκειμένου να εκδώσει την απόφασή της, είναι αναγκαία η εκ μέρους του έκδοση αποφάσεως επί ερωτήματος σχετικού με την ερμηνεία της εν λόγω Συνθήκης ή με το κύρος ή την ερμηνεία νομικής πράξεως εκδοθείσας βάσει της εν λόγω Συνθήκης.
- 3) Πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως του οικείου τμήματος, επιβάλλεται η ακρόαση των μερών που μετέσχαν στη διαδικασία ενώπιον της ελεγκτικής υπηρεσίας.

- 4) Το τμήμα δεν μπορεί να αναστείλει μια διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων ή να δώσει άλλες οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων.
- 5) Το τμήμα αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Η απόφαση, η οποία εκδίδεται εγγράφως, πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να διαβιβάζεται αμελλητί στα μέρη.»
- 21 Ο εσωτερικός κανονισμός της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων ρυθμίζει την οργάνωση και την κατανομή των υποθέσεων, τη διεξαγωγή της διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει μια προφορική διαδικασία στην οποία καλούνται να μετάσχουν οι ενδιαφερόμενοι, καθώς και τους όρους που πρέπει να πληρούν οι αποφάσεις της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας.

Επί του παραδεκτού

- 22 Πριν δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, πρέπει να εξεταστεί αν, στο πλαίσιο της διαδικασίας η οποία αποτέλεσε την αφορμή για την υποβολή του παρόντος προδικαστικού ερωτήματος, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας πρέπει να θεωρηθεί ως δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης. Το ζήτημα αυτό πρέπει να διακριθεί από το αν η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665, το οποίο δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας υποθέσεως.
- 23 Το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης, — ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο — λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφά-

σεις της 30ής Ιουνίου 1966 στην υπόθεση 61/65, Vaassen-Göbbels, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 337· της 11ης Ιουνίου 1987 στην υπόθεση 14/86, Pretore di Salò, Συλλογή 1987, σ. 2545, σκέψη 7· της 17ης Οκτωβρίου 1989 στην υπόθεση 109/88, Danfoss, Συλλογή 1989, σ. 3199, σκέψεις 7 και 8· της 27ης Απριλίου 1994 στην υπόθεση C-393/92, Almelo κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-1477, και της 19ης Οκτωβρίου 1995 στην υπόθεση C-111/94, Job Centre, Συλλογή 1995, σ. I-3361, σκέψη 9).

- 24 Όσον αφορά την ίδρυση του εν λόγω οργάνου με νόμο, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο HGrG είναι ένας δημοσιονομικός νόμος-πλαίσιο, ο οποίος δεν θεμελιώνει ούτε δικαιώματα ούτε υποχρεώσεις για τους πολίτες, ως υποκείμενα δικαίου. Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας μπορεί να επεμβαίνει μόνο με σκοπό τον έλεγχο των αποφάσεων των ελεγκτικών υπηρεσιών. Ωστόσο, στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, δεν υπάρχει μέχρι σήμερα καμία αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία. Εντεύθεν η Επιτροπή συνάγει ότι, στον τομέα αυτό, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας έχει ιδρυθεί με νόμο.
- 25 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας ιδρύθηκε με το άρθρο 57c, παράγραφος 7, του HGrG. Επομένως, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι έχει ιδρυθεί με νόμο. Προκειμένου να κριθεί αν η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας έχει ιδρυθεί με νόμο, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η εθνική νομοθεσία δεν της παρέσχε αρμοδιότητες στον συγκεκριμένο τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.
- 26 Επιπλέον, επιβάλλεται να τονιστεί ότι ο μόνιμος χαρακτήρας της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας είναι αναμφισβήτητος.
- 27 Η Επιτροπή αμφισβητεί επίσης τον δεσμευτικό χαρακτήρα της δικαιοδοσίας της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας, που αποτελεί προϋπόθεση η οποία, κατά την άποψή της, μπορεί να έχει διττή σημασία. Συγκεκριμένα, μπορεί να σημαίνει είτε ότι, για την επίλυση της διαφοράς τους, τα μέρη οφείλουν να απευθύνονται στο αιτούν την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως όργανο είτε ότι οι αποφάσεις του οργάνου αυτού πρέπει να είναι δεσμευτικές. Η Επιτροπή προκρίνει τη δεύτερη ερμηνεία και διαπιστώνει ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, οι αποφάσεις της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας δεν είναι εκτελεστές.

- 28 Επιβάλλεται να τονιστεί, πρώτον, ότι οι διατάξεις του άρθρου 57c του ΗGτG καθιερώνουν την επιτροπή εποπτείας ως το μοναδικό όργανο που ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεων των ελεγκτικών υπηρεσιών. Προς επίκληση της παραβίασεως των διατάξεων που εφαρμόζονται στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, η προσφυγή στην επιτροπή εποπτείας είναι υποχρεωτική.
- 29 Δεύτερον, από το άρθρο 57c, παράγραφος 5, του ΗGτG προκύπτει ότι, οσάκις η επιτροπή εποπτείας διαπιστώνει τον παράνομο χαρακτήρα των αποφάσεων της ελεγκτικής υπηρεσίας, την υποχρεώνει να λάβει νέα απόφαση, τηρώντας την απόφαση της επιτροπής εποπτείας ως προς τα νομικά ζητήματα. Επομένως, οι αποφάσεις της επιτροπής εποπτείας έχουν δεσμευτική ισχύ.
- 30 Η Επιτροπή υποστηρίζει, επίσης, ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η ίδια, δεν αποφαινεται κατόπιν κατ' αντιμωλία διαδικασίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης.
- 31 Πρέπει να υπομνηστεί ότι η προϋπόθεση της κατ' αντιμωλία διαδικασίας δεν αποτελεί απόλυτο κριτήριο. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, της κανονιστικής αποφάσεως περί της διαδικασίας ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων, πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως του οικείου τμήματος, οι μετέχοντες στη διαδικασία πρέπει να τύχουν ακροάσεως ενώπιον της ελεγκτικής υπηρεσίας.
- 32 Κατά την Επιτροπή, δεν πληρούται ούτε η προϋπόθεση της εφαρμογής κανόνων δικαίου, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 57c του ΗGτG και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της κανονιστικής αποφάσεως περί της διαδικασίας ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων, η διαδικασία που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της ομοσπονδιακής επιτροπής εποπτείας διέπεται από τον εκδιδόμενο από την ίδια εσωτερικό κανονισμό της, ο οποίος δεν παράγει αποτελέσματα έναντι τρίτων ούτε δημοσιεύεται.

- 33 Ωστόσο, δεν αμφισβητείται ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας οφείλει να εφαρμόζει τις διατάξεις που αφορούν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες περιέχονται στις κοινοτικές οδηγίες και στις εθνικές κανονιστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί για τη μεταφορά των οδηγιών αυτών στο εσωτερικό δίκαιο. Επιπλέον, το άρθρο 3 της κανονιστικής απόφασης περί της διαδικασίας ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων, η οποία έχει δημοσιευθεί στη *Bundesgesetzblatt*, αναφέρει γενικές διαδικαστικές επιταγές, όπως είναι οι υποχρεώσεις ακροάσεως των μερών, λήψεως απόφασεως με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών και αιτιολογήσεως των αποφάσεων. Κατά συνέπεια, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας εφαρμόζει κανόνες δικαίου.
- 34 Τέλος, η Dorsch Consult και η Επιτροπή θεωρούν ότι η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας δεν είναι ανεξάρτητη. Κατά την άποψή τους, η εν λόγω επιτροπή συνδέεται με την οργανωτική δομή της Bundeskartellamt, η οποία υπόκειται με τη σειρά της στον έλεγχο του Υπουργού Οικονομίας. Δεν προσδιορίζεται η διάρκεια της θητείας ούτε του προέδρου ούτε των τακτικών παρόδρων μελών, ενώ οι διατάξεις που σκοπούν στη διασφάλιση της αμεροληψίας αφορούν μόνον τα άμισθα μέλη.
- 35 Καταρχάς, πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 57c, παράγραφος 1, του HGrG, η επιτροπή εποπτείας ασκεί τα καθήκοντά της με ανεξαρτησία και με δική της ευθύνη. Σύμφωνα με το άρθρο 57c, παράγραφος 2, του HGrG, τα μέλη των τμημάτων της είναι ανεξάρτητα και υπόκεινται μόνο στον νόμο.
- 36 Ακολούθως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 57c, παράγραφος 3, του HGrG, οι βασικές διατάξεις του γερμανικού νόμου περί δικαστικών λειτουργιών, που αφορούν την ακύρωση ή την ανάκληση του διορισμού τους, καθώς και την ανεξαρτησία και τη δυνατότητα παύσεώς τους, εφαρμόζονται κατ' αναλογία στα τακτικά μέλη των τμημάτων της εν λόγω επιτροπής. Γενικά, οι διατάξεις του νόμου περί δικαστικών λειτουργιών που αφορούν την ακύρωση του διορισμού τους και την παύση τους εφαρμόζονται επίσης στα άμισθα μέλη της. Επιπλέον, η αμεροληψία των μελών αυτών διασφαλίζεται από το άρθρο 57c, παράγραφος 2, του HGrG, το οποίο προβλέπει ότι δεν υποβάλλονται στην κρίση τους υποθέσεις στο πλαίσιο των οποίων είτε έχουν μετάρχει οι ίδιοι στη λήψη απόφασεως σχετικά με την ανάθεση συμβάσεως είτε έχουν υποβάλει οι ίδιοι προσφορές είτε διατελούν ή έχουν διατελέσει εκπρόσωποι υποβαλλόντων προσφορές.

- 37 Επιπλέον, επιβάλλεται να σημειωθεί ότι, εν προκειμένω, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία. Πράγματι, μπορεί να διαπιστώσει τον παράνομο χαρακτήρα των αποφάσεων των ελεγκτικών υπηρεσιών και να τις υποχρεώσει σε έκδοση νέας αποφάσεως.
- 38 Απ' όλα όσα προεκτέθηκαν προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας που αποτέλεσε την αφορμή για την υποβολή του παρόντος προδικαστικού ερωτήματος, η ομοσπονδιακή επιτροπή εποπτείας πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης, οπότε το προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 39 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν, ελλείψει μεταφοράς της οδηγίας 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο κατά τη λήξη της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας, το άρθρο 41 της οδηγίας αυτής έχει την έννοια ότι οι αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για τις προσφυγές στον τομέα των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών είναι επίσης αρμόδιες να εκδικάζουν προσφυγές αφορώσες διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.
- 40 Καταρχάς, πρέπει να τονιστεί ότι στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους εναπόκειται να προσδιορίσει το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί διαφορών στο πλαίσιο των οποίων διακυβεύονται ατομικά δικαιώματα απορρέοντα από την κοινοτική έννομη τάξη, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι τα κράτη μέλη έχουν σε κάθε περίπτωση την ευθύνη της διασφάλισης αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων αυτών. Με την επιφύλαξη αυτή, το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να επεμβαίνει για να επιλύει ζητήματα αρμοδιότητας που μπορούν να ανακύψουν στην οργάνωση των εθνικών δικαστηρίων από τον νομικό χαρακτηρισμό ορισμένων εννόμων καταστάσεων που στηρίζονται στο κοινοτικό δίκαιο (απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1996 στην υπόθεση C-446/93, SEIM, Συλλογή 1996, σ. I-73, σκέψη 32).
- 41 Ακολούθως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 41 της οδηγίας 92/50, μολοντί επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την άσκηση αποτελεσματικών προσφυγών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, δεν αναφέρει ούτε ποιες εθνικές αρχές πρέπει να είναι αρμόδιες ούτε ότι πρέπει να πρόκειται

για τις αρχές εκείνες που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη ως αρμόδιες στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών.

42 Ωστόσο, δεν αμφισβητείται, πρώτον, ότι τα άρθρα 57a έως 57c του ΗGGrC σκοπούν στη μεταφορά της οδηγίας 89/665 στο εσωτερικό δίκαιο και, δεύτερον, ότι το εν λόγω 57a φαίνεται να αποτελεί τη βασική διάταξη για τη μεταφορά της οδηγίας 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο, η οποία δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση.

43 Υπ' αυτές τις συνθήκες, επιβάλλεται να υπομνηστεί, πρώτον, ότι η απορρέουσα από οδηγία υποχρέωση των κρατών μελών να επιτύχουν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η οδηγία αυτή, καθώς και το καθήκον που αυτά έχουν δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΚ να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, επιβάλλονται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Επομένως, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο — είτε πρόκειται για προγενέστερες είτε για μεταγενέστερες της οδηγίας διατάξεις — ένα εθνικό δικαστήριο που καλείται να το ερμηνεύσει οφείλει να πράξει τούτο κατά το μέτρο του δυνατού υπό το φως του κεμμένου και του σκοπού της οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αυτή επιδιώκει, συμμορφούμενο έτσι προς το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (βλ. αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-106/89, *Marleasing*, Συλλογή 1990, σ. I-4135, σκέψη 8· της 16ης Δεκεμβρίου 1993 στην υπόθεση C-334/92, *Wagner Miret*, Συλλογή 1993, σ. I-6911, σκέψη 20, και της 14ης Ιουλίου 1994 στην υπόθεση C-91/92, *Faccini Dori*, Συλλογή 1994, σ. I-3325, σκέψη 26).

44 Δεύτερον, πρέπει να τονιστεί ότι το ζήτημα του προσδιορισμού της αρχής που είναι αρμόδια για την εκδίκαση προσφυγών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών έχει σημασία ακόμη και στην περίπτωση που η οδηγία 92/50 δεν έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο. Πράγματι, στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος παρέλειψε να λάβει τα απαιτούμενα εκτελεστικά μέτρα ή θέσπισε μέτρα μη σύμφωνα προς μια οδηγία, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στους πολίτες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το δικαίωμα να επικαλούνται ενώπιον των δικαστικών αρχών μια οδηγία κατά του παραβάτος τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους. Μολονότι η ελάχιστη αυτή εγγύηση δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως δικαιολογία σε ένα κράτος μέλος, προκειμένου αυτό να απαλλαγεί από την υποχρέωσή του να λάβει εγκαίρως τα κατάλληλα σε σχέση με το αντικείμενο κάθε οδηγίας μέτρα (βλ., ιδίως, απόφαση της 2ας Μαΐου 1996 στην υπόθεση C-253/95, *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 1996, σ. I-2423, σκέψη 13), μπορεί, παρά ταύτα, να έχει ως αποτέλεσμα να παράσχει στους πολίτες το δικαίωμα επικλήσεως έναντι κράτους μέλους των ουσιαστικών διατάξεων της οδηγίας 92/50.

- 45 Κατά τα λοιπά, πρέπει να υπομνηστεί ότι, αν οι εθνικές διατάξεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 92/50, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν, σύμφωνα με τις κατάλληλες διαδικασίες του εθνικού δικαίου, την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν λόγω της μη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείσας προθεσμίας (βλ., ιδίως, απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1996 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 και C-190/94, Dillenkofer κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-4845).
- 46 Κατά συνέπεια, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, ελλείψει μεταφοράς της οδηγίας 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο κατά τη λήξη της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας, το άρθρο 41 της οδηγίας αυτής δεν έχει την έννοια ότι οι αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες να εκδικάζουν τις προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών είναι επίσης αρμόδιες για τις προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Ωστόσο, οι επιταγές περί ερμηνείας του εθνικού δικαίου κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 92/50 και περί αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών επιβάλλουν στο εθνικό δικαστήριο την υποχρέωση να ελέγχει αν οι κρίσιμες διατάξεις του εθνικού δικαίου επιτρέπουν να αναγνωρίζεται στους ιδιώτες δικαίωμα προσφυγής στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Υπό περιστάσεις όπως αυτές της προκειμένης υποθέσεως, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται, ειδικότερα, να διερευνά αν το εν λόγω δικαίωμα προσφυγής μπορεί να ασκείται ενώπιον ακριβώς των αρχών εκείνων που είναι αρμόδιες για τις προσφυγές στον τομέα της συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 47 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε, με διάταξη της 5ης Φεβρουαρίου 1996, η Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes, αποφαινεται:

Ελλείπει μεταφοράς της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, στο εσωτερικό δίκαιο κατά τη λήξη της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας, το άρθρο 41 της οδηγίας αυτής δεν έχει την έννοια ότι οι αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες να εκδικάζουν τις προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών είναι επίσης αρμόδιες για τις προσφυγές που αφορούν τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Ωστόσο, οι επιταγές περί ερμηνείας του εθνικού δικαίου κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 92/50 και περί αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών επιβάλλουν στο εθνικό δικαστήριο την υποχρέωση να ελέγχει αν οι κρίσιμες διατάξεις του εθνικού δικαίου επιτρέπουν να αναγνωρίζεται στους ιδιώτες δικαίωμα προσφυγής στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Υπό περιστάσεις όπως αυτές της προκειμένης υποθέσεως, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται, ειδικότερα, να διερευνά αν το εν λόγω δικαίωμα προσφυγής μπορεί να ασκείται ενώπιον ακριβώς των αρχών εκείνων που είναι αρμόδιες για τις προσφυγές στον τομέα της συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων.

Rodríguez Iglesias

Mancini

Moitinho de Almeida

Murray

Sevón

Κακούρης

Kapteyn

Gulmann

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Ragnemalm

Wathelet

Schintgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Σεπτεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias